

Άποψη του χώρου πριν τη δημιουργία των διαδρομών

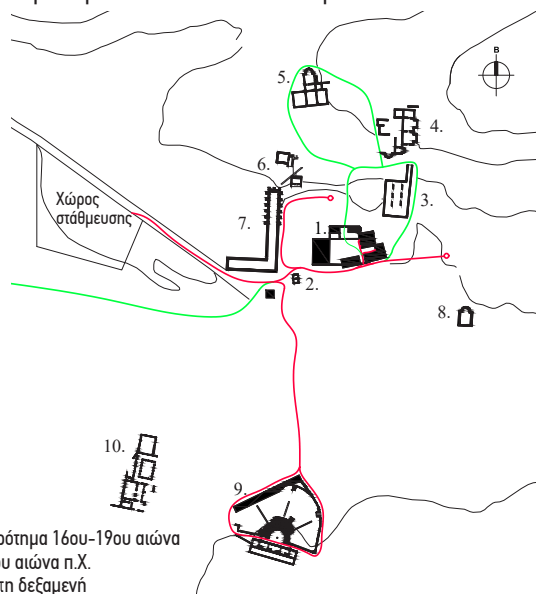

Άποψη του χώρου μετά τη δημιουργία των διαδρομών

Η αρχαία Άπερα ή Άπαρα αναπτύσσεται από την Πρώιμη Εποχή Σιδήρου στο πλάτωμα του υψώματος «Παλιόκαστρο», που δεσπόζει στα νοτιοανατολικά του κόλπου της Σούδας. Σταδιακά, εξελίσσεται σε μία από τις σπουδαιότερες πόλεις – κράτη της Κρήτης. Στον 4ο αιώνα π.Χ. ο κεντρικός οικισμός της προστατεύεται με περιμετρική οχύρωση μήκους 3.480 μ. **(T1)**

Ποικίλα μνημεία, κυρίως δημόσιου χαρακτήρα, συγκροτούν τον επισκέψιμο πυρήνα του αρχαιολογικού χώρου, έκτασης περίπου 40 στρεμμάτων. Στον χώρο υποδοχής των επισκεπτών δεσπόζει συγκρότημα κτηρίων με εσωτερική αυλή και μικρό εκκλησάκι, τα οποία κατασκευάστηκαν μεταξύ 16ου –19ου αιώνα, με οικοδομικά υλικά από κτήρια της αρχαίας αγοράς της πόλης. Λειτουργήσαν ως μετόχι της Μονής Πάτμου μέχρι τη δεκαετία του 1960, οπότε παραχωρήθηκαν στο Ελληνικό δημόσιο.

T1

1. Κτηριακό συγκρότημα 16ου-19ου αιώνα
2. Διμερές ιερό 5ου αιώνα π.Χ.
3. Ρωμαϊκή τρίκλιτη δεξαμενή
4. Ρωμαϊκό Βαλανείο Ι
5. Ρωμαϊκό Βαλανείο ΙΙ
6. Δημόσια κτήρια Α και Β
7. Ρωμαϊκή δεξαμενή σε σχήμα Γ
8. Ρωμαϊκό δημόσιο κτήριο
9. Θέατρο
10. Ρωμαϊκή οικία με περίστυλη αυλή

Διαδρομή περιήγησης

Διαδρομή με δυνατότητα πρόσβασης
ατόμων με κινητικά προβλήματα

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων

© 2021

Συντελεστές

Γενικός συντονισμός: Παπαδοπούλου Ελένη, Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη ΕΦΑ Χανίων

Υπεύθυνη έργου: Τζανακάκη Κατερίνα, Δρ Αρχαιολόγος ΕΦΑ Χανίων

Προετοιμασία φακέλου έργου: Τζανακάκη Κατερίνα, Δρ Αρχαιολόγος
Φωτάκης Χαράλαμπος, Πολιτικός Μηχανικός

Επίβλεψη έργου: Τζανακάκη Κατερίνα, Δρ Αρχαιολόγος
Φραγκονικολάκη Χριστίνη, Τοπογράφος Μηχανικός,
Κουκάς Αθανάσιος, εργατοτεχνίτης, ΕΦΑ Χανίων

Λογιστική- Διοικητική υποστήριξη: Μαλαζανιάκη Ελένη, διοικητικός, ΕΦΑ Χανίων

Συγγραφή κειμένων: Τζανακάκη Κατερίνα, Δρ Αρχαιολόγος

Φύλακας Αρχαιολογικού χώρου Απτέρας: Μαστραντωνάκης Γιώργος

Ομάδα έργου:

Περράκη Θεοδώρα, Αρχαιολόγος

Κατσουλάκη Έλενα, Συντηρήτρια αρχαιοτήτων & έργων τέχνης

Εργατοτεχνικό Προσωπικό:

Αλυφαντής Ευλογημένος-Πολυχρόνης

Βλάχου Γιώργος

Ζουλάκης Μανώλης

Καμίσης Κώστας

Πατιάς Λάζαρος

Τζουβαδάκης Νίκος

Αρχιτεκτονική Αποτύπωση:

Χατζηδόκης Νίκος, Πλακωτάρης Ισιδωρος, Αρχιτέκτονες Μηχανικοί

Τοπογραφική και φωτογραμμετρική αποτύπωση:

Κανελλάκης Ανδρέας, Τοκμακίδης Παναγιώτης, Τοπογράφοι Μηχανικοί

Αεροφωτογραφίες: Τζωρτζάκης Δημήτρης

Φωτογραφίες: Αρχείο ΕΦΑ Χανίων (Ηλίας Ηλιάδης, Θεοδώρα Περράκη)

Σχεδιασμός-Παραγωγή εντύπου: Printall επε

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας
και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου Απτέρας Δήμου Χανίων Α΄ Φάση

ΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων, μεταξύ 2019-2021, υλοποίησε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κρήτη» 2014-2020 της Περιφέρειας Κρήτης, την εγκεκριμένη μελέτη «Ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου Απτέρας. Α΄ φάση» με προϋπολογισμό 300.000 ευρώ.

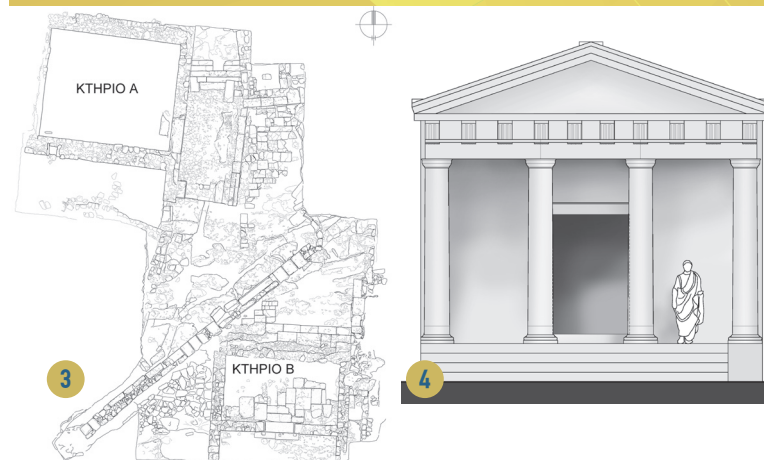
Με κύριο στόχο τη βελτίωση της προσβασιμότητας στον επισκέψιμο αρχαιολογικό χώρο αναβαθμίστηκαν οι διαδρομές περιήγησης, τόσο με τη βελτίωση των υφιστάμενων μονοπατιών όσο και με τη χάραξη νέων (1). Οι διαδρομές εξομαλύνθηκαν και διαστρώθηκαν με φυσικό γεώδες υλικό (2). Επιπλέον, τοποθετήθηκαν ενημερωτικές πινακίδες σε σημεία ενδιαφέροντος και περιοχίονση ανασκαφικών σκαμμάτων. Για τις ανάγκες προσβασιμότητας των ατόμων με κινητικά προβλήματα διαμορφώθηκε η πρόσβαση στους χώρους ενημέρωσης και υγιεινής καθώς και διαδρομές περιήγησης σε θέσεις εποπτείας του αρχαιολογικού χώρου (7). Για τα άτομα με προβλήματα όρασης κατασκευάστηκε πινακίδα Braille.

Στο πλαίσιο του εξωραϊσμού του χώρου αντικαταστάθηκαν οι παλιές περιφράξεις, πραγματοποιήθηκαν φυτοτεχνικές εργασίες και κατασκευάστηκαν δύο νέες θέσεις ανάπαυσης (καθιστικά). Διάσπαρτοι λιθοσρωοί, προϊόντα παλαιότερων διαμορφώσεων ή ανασκαφικών επικώσεων απομακρύνθηκαν, αφού προηγουμένως ελέγχθηκαν.

ΤΑ ΝΕΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι καθαρισμοί στο απότομο πρηνές ανατολικά της μεγάλης δεξαμενής σχήματος Γ για την κατασκευή διαδρομής περιήγησης, οδήγησαν στην αποκάλυψη νέων αρχαιολογικών καταλοίπων πολύ σημαντικών για την ιστορία και τοπογραφία της πόλης. Αποκαλύφθηκε λιθόστρωτος δρόμος ελληνιστικών χρόνων με κατεύθυνση προς βορρά και μεταγενέστερο συγκρότημα κτηρίων (3).

Το ναόσχημο κτήριο Β (4) χρονολογείται από τον 1ο αιώνα μ.Χ. και είναι κατασκευασμένο από τοπικό ασβεστόλιθο. Διαθέτει πλατιά βαθμιδωτή πρόσβαση και πρόσταση στα βόρεια. Επιγραφικά δεδομένα φανερώνουν ότι ήταν αφιερωμένο στην αυτοκρατορική λατρεία. Η καταστροφή του κτηρίου οφείλεται στο σεισμικό γεγονός του 365 μ.Χ. που προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στις πόλεις της δυτικής Κρήτης. Κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο (5ος-7ος αιώνες μ.Χ.), μεγάλο μέρος της πρόσωσης του ναού, σπόνδυλοι

και επιστύλια από την ανωδομή του, χρησιμοποιήθηκαν στο χτίσιμο μακρινής τοιχοδομής στα ΒΔ του, την ακριβή λειτουργία της οποίας προς το παρόν αγνοούμε. Βορείως του κτηρίου Β, καθαρίστηκε το εσωτερικό κτίσματος (κτήριο Α), που ήταν από παλιά ορατό και μοιάζει με δεξαμενή. Στη ΝΔ του γωνία διαπιστώθηκε η ύπαρξη τεχνητού υδατορύγχματος, στέρνα μεγάλου βάθους. Εξωτερικά του κτηρίου Α και σε επαφή με αυτό βρέθηκε επιμήκης, ορθογώνιος χώρος-διάδρομος με τρεις εισόδους και λιθόστρωτο δάπεδο με υδραυλικό κονίαμα.

Οι είσοδοι στις στενές πλευρές φέρουν κατώφλι με ορατά ίχνη χρήσης και πλευρικές παραστάδες. Η πρόσβαση από τα βόρεια γίνεται μέσω κλίμακας, κατασκευασμένης από καλοδολεμένους ορθογώνιους λίθους. Ενδεχομένως, ο διάδρομος αυτός προστέθηκε σε μεταγενέστερη φάση για την εξυπηρέτηση της εισόδου στο εσωτερικό της δεξα-

μενής (κτήριο Α) αλλά και για την κάλυψη του μεγάλου κτιστού αγωγού που βρίσκεται από κάτω και ήταν πιθανώς μέρος κεντρικού δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης στην περιοχή αυτή (5).

Ο καθαρισμός των ρωμαϊκών Βαλανείων Ι και ΙΙ βοήθησε στην αρχιτεκτονική τους αποτύπωση με τη βοήθεια της φωτογραμμετρικής μεθόδου (6-7). Στο ίδιο πλαίσιο καθαρίστηκε και συντηρήθηκε για πρώτη φορά το βοτσαλωτό δάπεδο του Βαλανείου ΙΙ και ένας ορθογώνιος λουτήρας στον ίδιο χώρο με εντυπωσιακή μαρμαρίνη επένδυση (8).

